

Oltani, vagy nem oltani .... Ez itt a kérdés Mit várhatunk és mit ne várjunk a vakcináktól?

XXVIII. Köves Napok
Egerszalók, 2019 április 25-26.

dr. Földi József

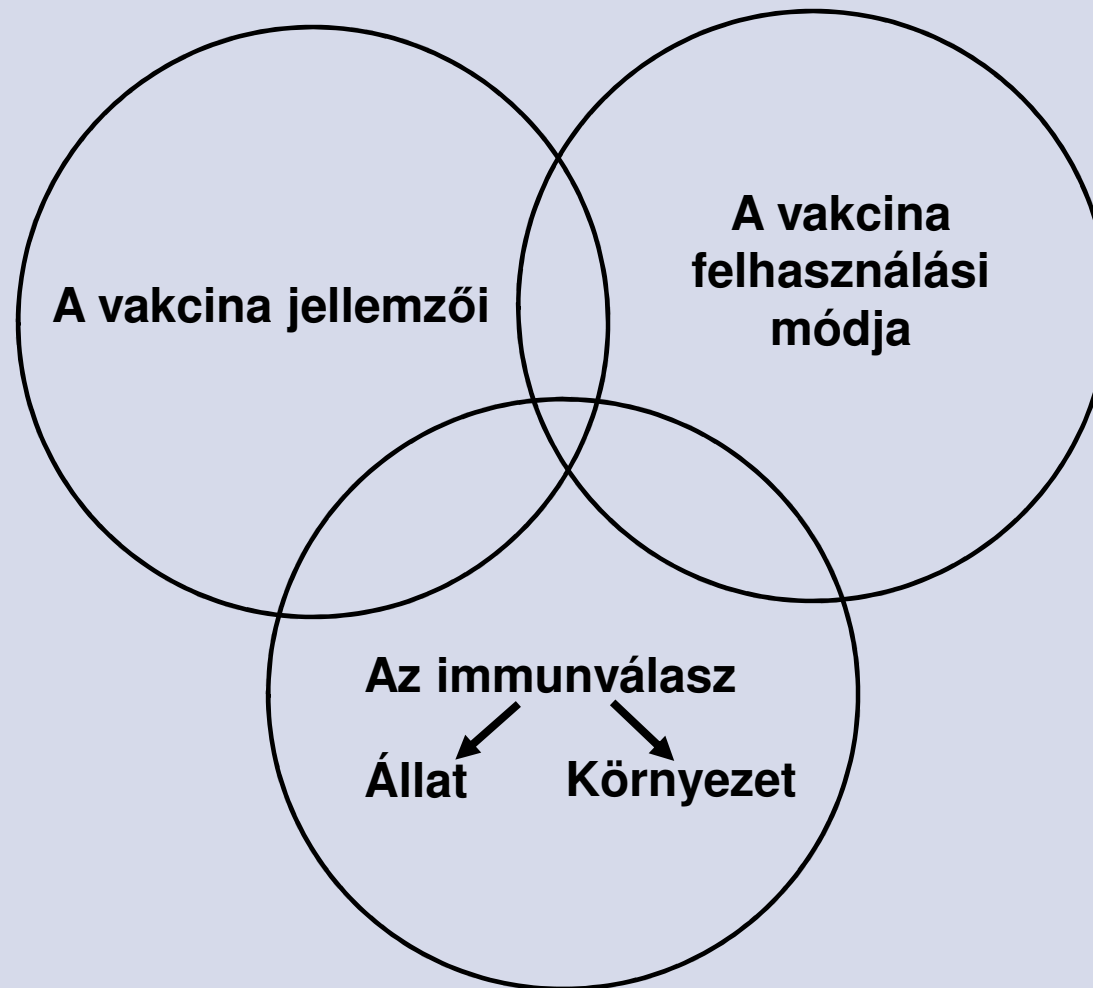

Tartalom

- ❖ **Vakcinázás hatékonyságát befolyásoló tényezők**
- ❖ **Élő vagy inaktivált?**
- ❖ **Vakcinázás hatékonyságának ellenőrzése**
- ❖ **Összegzés**

A vakcinázás hatékonyságát befolyásoló tényezők

A vakcina jellemzői

SPC, használati utasítás

- fejlesztés során végzett laboratóriumi (állatházi) és állattelepi (klinikai) vizsgálatok adatai
- Törzskönyvező hatóságok által ellenőrzött, jóváhagyott

NÉBIH ÁTI – decentralizált, kölcsönös elismerési és nemzeti eljárásban törzskönyvezett készítmények

<https://portal.nebih.gov.hu/web/guest/adatbazisok-allat>

Európai Gyógyszer Ügynökség (EMA) – centralizált eljárásban törzskönyvezett készítmények

<https://www.ema.europa.eu/en>

A vakcina felhasználási módja

Termék kezelés – tárolás, szállítás, alkalmazás

- Hűtési lánc megtartása a felhasználásig
- **TILOS FAGYASZTANI** a hűtőben tárolandó vakcinákat
- Tilos felolvasztani visszafagyasztani a fagyasztható vakcinákat
- Felhasználásig eredeti csomagolásban tárolandó
- Külön vakcina hűtő, hőmérővel (riasztóval)
- Lehető legkevesebbszer szállítani
- Átvételkor azonnal ellenőrizni – darabszám, kiszerezés, sérülés, sarzs szám, lejárati idő – vakcina nyilvántartás
- **HIGÍTÓ** – kizárólag a termékhez adott
- Higítás után minél előbb felhasználandó
- A gumisapkát tilos eltávolítani
- Ne azzal a tűvel nyúljon az üvegbe amit oltáshoz használ

A vakcina felhasználási módja

A vakcina beadása

- Injekció – izomba, bőr alá
  - ✓ Megfelelő méretű tű
  - ✓ Tűcsere
- Intradermális beadás – kisebb szennyeződési veszély, jó hatékonyság
  - ✓ Megfelelő készülékkel
  - ✓ A beadási módhoz való vakcina és adagolás
- Szájon át
- Intranasalis
- Spray

Az immunválaszt befolyásoló tényezők

Az állat = belső tényezők

- Genetika – High / Low Immune Responders HIR / LIR (Wilkie 2005)
- Életkor
- Takarmányozás
- Stressz
- Immunválasz zavarát okozó ágensek
- Mikrobiom
- Egyebek (ivar, napszaki fiziológiai ritmus)

High / Low Immune Responders HIR / LIR (Wilkie 2005)

Lehetséges a humorális és celluláris immunválaszt mérő paraméterek alapján beltenyésztett vonalakban szelektálni HIR / LIR egyedeket

Erős immunválaszt adó egyedek előnyt mutattak:

- APP, sertésinfluenza és Leptospira vakcinákra adott magasabb ellenanyag válasz
- Mycoplasma hyorhinis fertőzésre adott kisebb mértékű elváltozások
- Alacsonyabb a mumifikált magzatot is tartalmazó almok aránya
- Rövidebb hizlalási idő

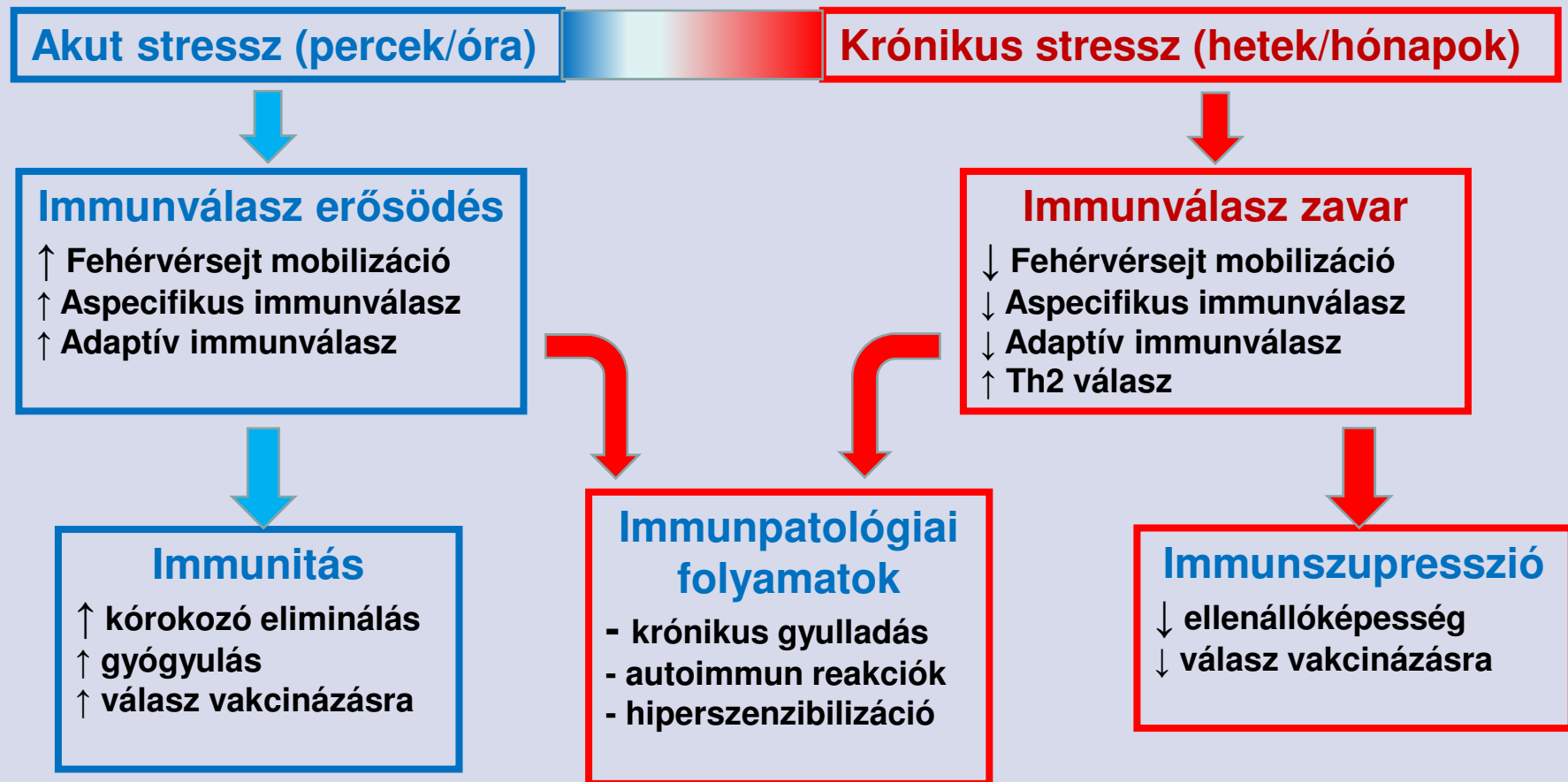

Stressz és immunválasz (Tucker 2012)

Komplex hatás – komplex válasz

Neuro-hormonális szabályozás hypothalamo – hypophysis – adrenocorticoid tengely

Immunválasz zavarát okozó ágensek

Forrás: Iowa State Uni. www.vetmed.iostate.edu

PCV2: Lymphoid depléció, dendritikus sejtek gátlása = antigén prezentáció/felismerés zavara
Társfertőzések hatásának felerősödése

PRRS virus: makrofág elhalás, csökkent fagocita funkció, csökkent interferon termelés, synergista hatás a PCV2-vel

Forrás: www.wikipedia.org

Forrás: www.pig333.com

Mycoplasma hyopneumoniae: ciliostasis, csökkent fagocita funkció, csökkent interferon termelés, bronchiolitis

Mycotoxinok: lymphocita proliferáció csökkenése, csökkent fagocita funkció, csökkent citokin termelés, hiperszenzibilizációs reakció

Forrás: www.plusvet.eu

Az immunválaszt befolyásoló tényezők

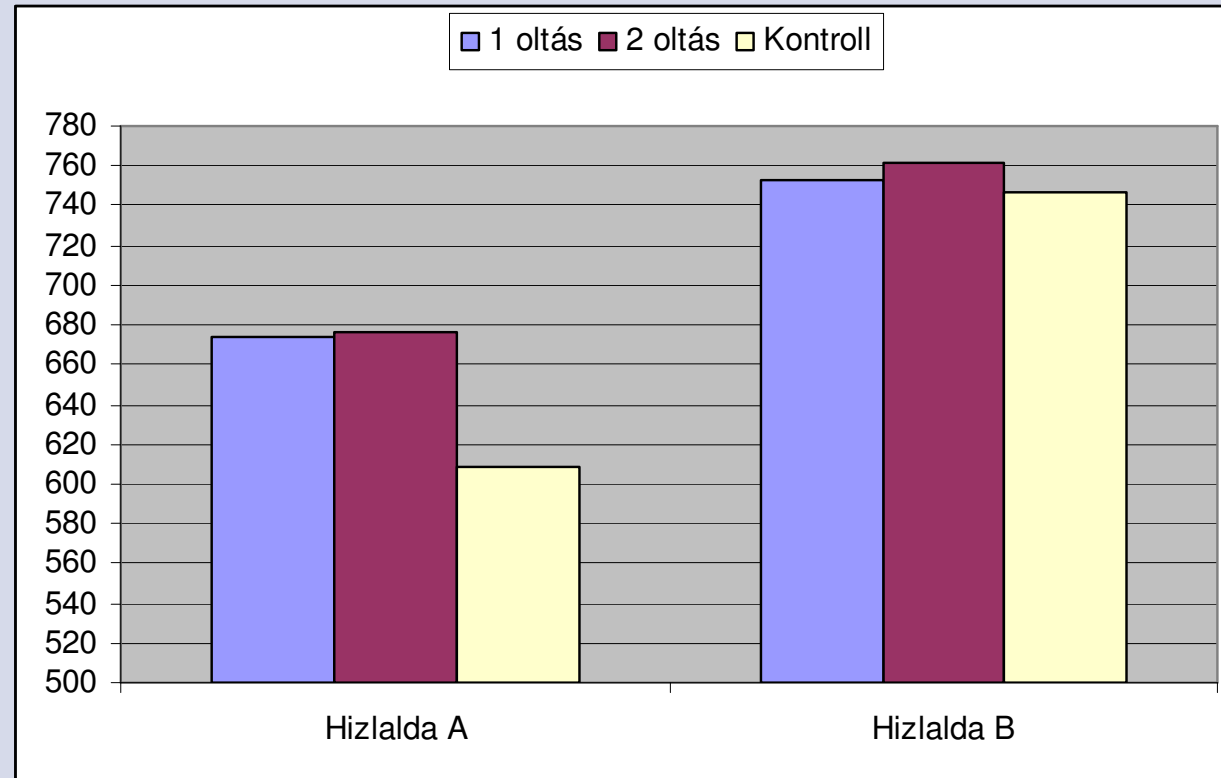
A környezet = külső tényezők

- Üzemelési tényezők
  - Telepítési sűrűség
  - Folyamatos használat ↔ AI-AO
- Tartási, elhelyezési tényezők
  - Több korcsoport egy légtérben
  - Nagy létszámú hizlalda
  - Nincs zárt elválasztó fal a kutricák között
  - Gyenge szigetelés és hibás szellőztetés
- Menedzsment tényezők
  - Gyakori áttelepítés és mozgatás
  - Hiányos higiénia
  - Rövid pihentetési idő ki- és betelepítés között
  - Dajkásítási problémák

Klinikai hatásvizsgálatok során szerzett tapasztalatok

1. A hizlalda hatása

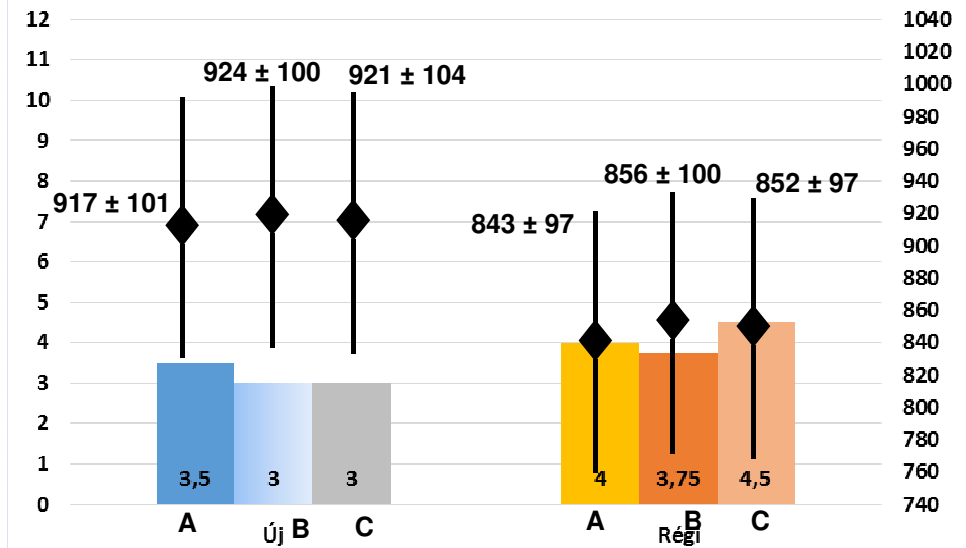
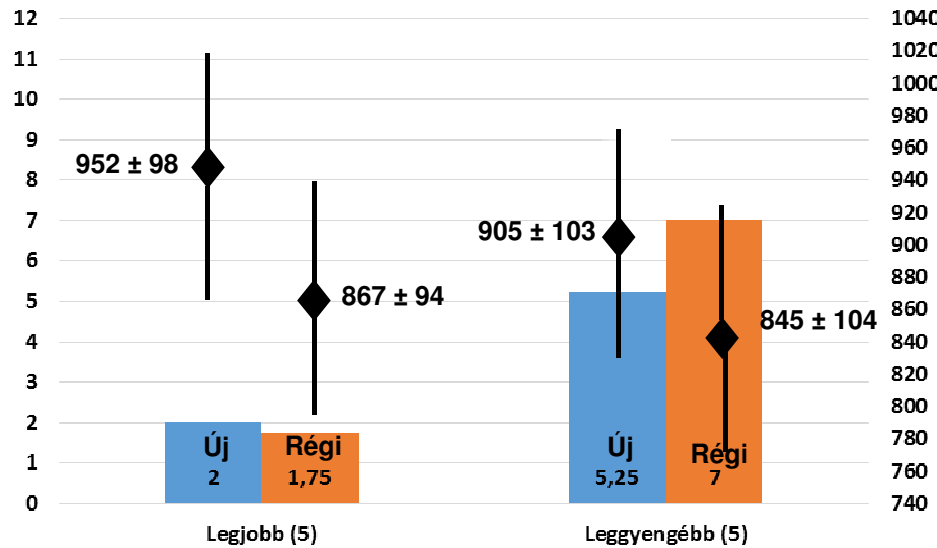

Feltételezett magyarázat: a gyengébb hizlaldai körülmények miatt nagyobb PCV fertőzések nyomás → kifejezettebb vakcina hatás

(a B hizlaldán is volt különbség a PCV-2 virémia mértékében)

APP vakcinázás – hizlalda és kutyica hatások illetve a vakcinázási programok összevetése

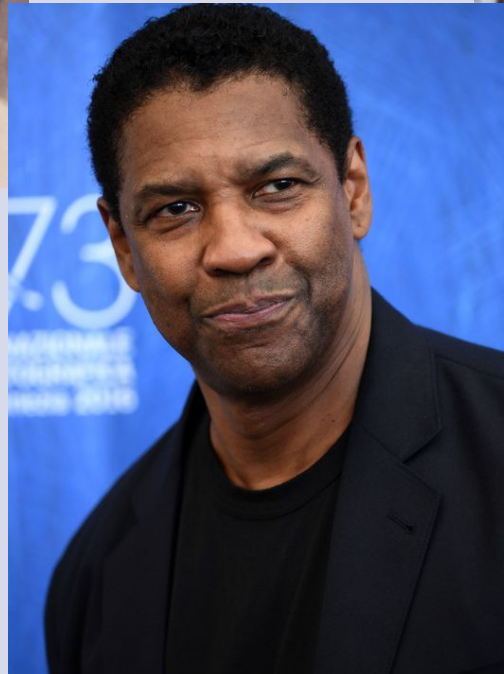

Két hizlalda: régi és felújított
 Három vakcinázási program A, B, és C
 Tüdőelváltozások mediánja (oszlop)
 Átlagos napi testtömeggyarapodás
 521 és 436, összesen 955 sertés

Vakcinázási programok közötti különbség:
 Tüdőelváltozások: 0,75; ADG: 13 g
 Hizlaldák közötti különbség:
 Tüdőelváltozások: 0; ADG: 69 g
 Kutyicák közötti különbség:
 Tüdőelváltozások: 3,25 – 5,25; ADG: 47 - 22 g

Élő vagy inaktivált ?

Élő vakcinák jellemzői

- Modellezi a teljes immunválaszt (humorális, celluláris, lokális)
- Gyorsabban kialakul és tartósabb az immunválasz
- Többnyire egyszeri beadás elég az alapimmunizáláshoz
- Multiplikálódik az állatban – következmény *LEHET* vakcina ürítés, terjedés, enyhe megbetegedés
- Adjuváns nem szükséges – de előnyös lehet
- Anyai immunitás „megkerülhető”
- Más kórokozóval történő kontamináció lehetősége
- Érzékenyebb: a vakcinatörzsnek életben kell maradnia
- Virulencia visszanyerése, rekombináció lehetősége

Inaktivált* vakcinák jellemzői

- Döntő részben humorális immunválaszt serkent
- Lassabban alakul ki az immunitás és kevésbé tartós
- Hatékony alapimmunizáláshoz többnyire két oltás szükséges
- Nincs élő kórokozó, nincs ürítés, terjedés
- Adjuváns szükséges – hatékonyság és ártalmatlanság szempontjából is meghatározó
- Anyai ellenanyagok jelenléte jobban befolyásolja a hatékonyságot
- Stabilabb

* Ide értve subunit, vektor, kiméra, DNS stb. vakcinákat is

Lehet-e szerológiai vizsgálattal ellenőrizni a vakcinázás hatékonyságát?

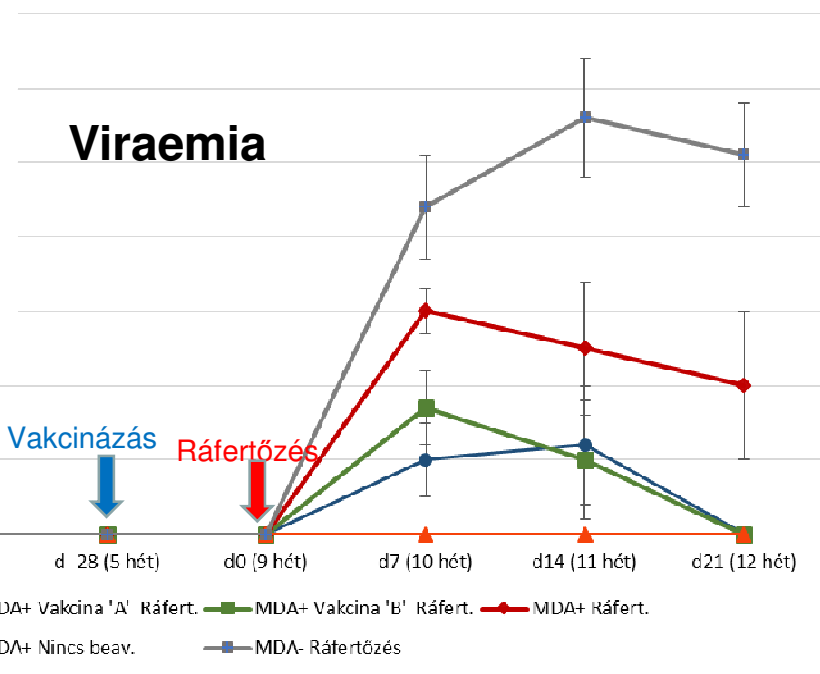
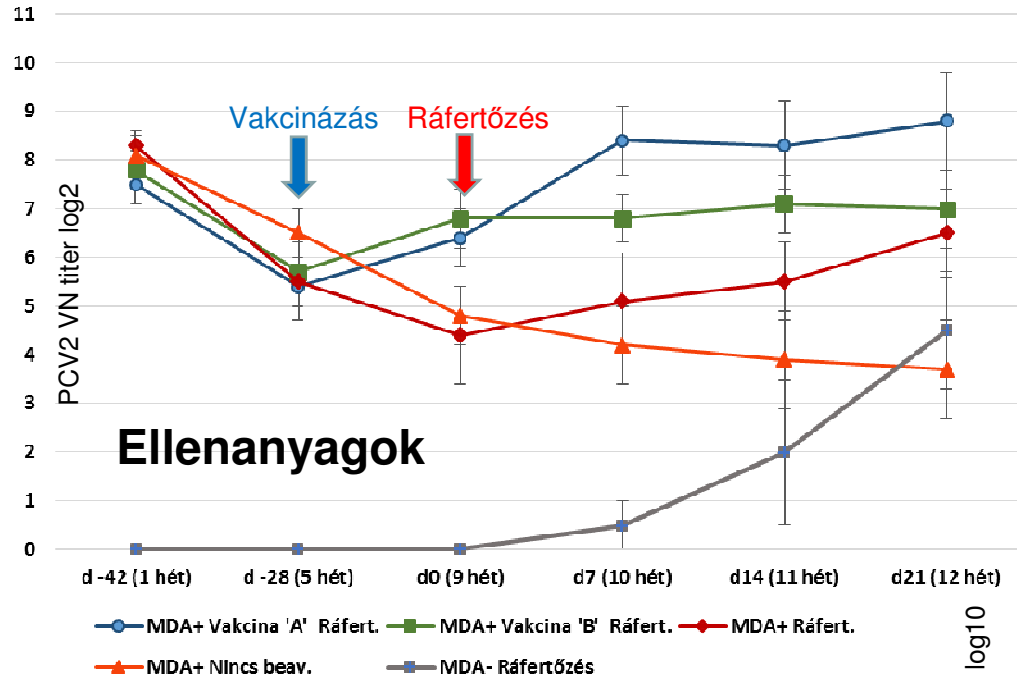
- A vakcinázáskor jelenlevő ellenanyagok meghatározó mértékben befolyásolják a vakcinára adott ellenanyag választ (anyai ellenanyagok, korábbi fertőződés)
- Többnyire nem lehet elkülöníteni az egyidejűleg jelenlevő kórokozóval történt fertőződésre adott ellenanyagválasztól

Tehát mikor lehet?

- Ha az állat vakcinázáskor szeronegatív
- Ha az egyidejű fertőződésnek minimális az esélye

PCV2 ellenanyagválasz és viraemia fertőzött és maternalis ellenanyag pozitív malacok vakcinázása és ráfertőzése után

Seo és mtsai. 2014 nyomán, sematikus ábra

A vakcinázásra adott erős ellenanyag válasz általában jó immunitást/védettséget jelent

A gyenge ellenanyagválasz, NEM feltétlen jelent rossz immunitást/gyenge védettséget

Minden bogár rovar .....

Vektor vakcinák: a vektorra adott ellenanyagválasz jelzi a vakcinázás pontos elvégzését!

Akkor mégis hogyan ellenőrizzük ?

- **Klinikai tünetek / kórbonctani elváltozások – gyakoriság, súlyosság**
- **Légzőszervi betegségek: vágóhídi tüdőelváltozások – gyakoriság, súlyosság**
- **Kórokozó ürítés: szérum/viraemia, tamponminták, rágókötel – lehetőleg kvantitatív PCR**

Akkor mégis hogyan ellenőrizzük ?

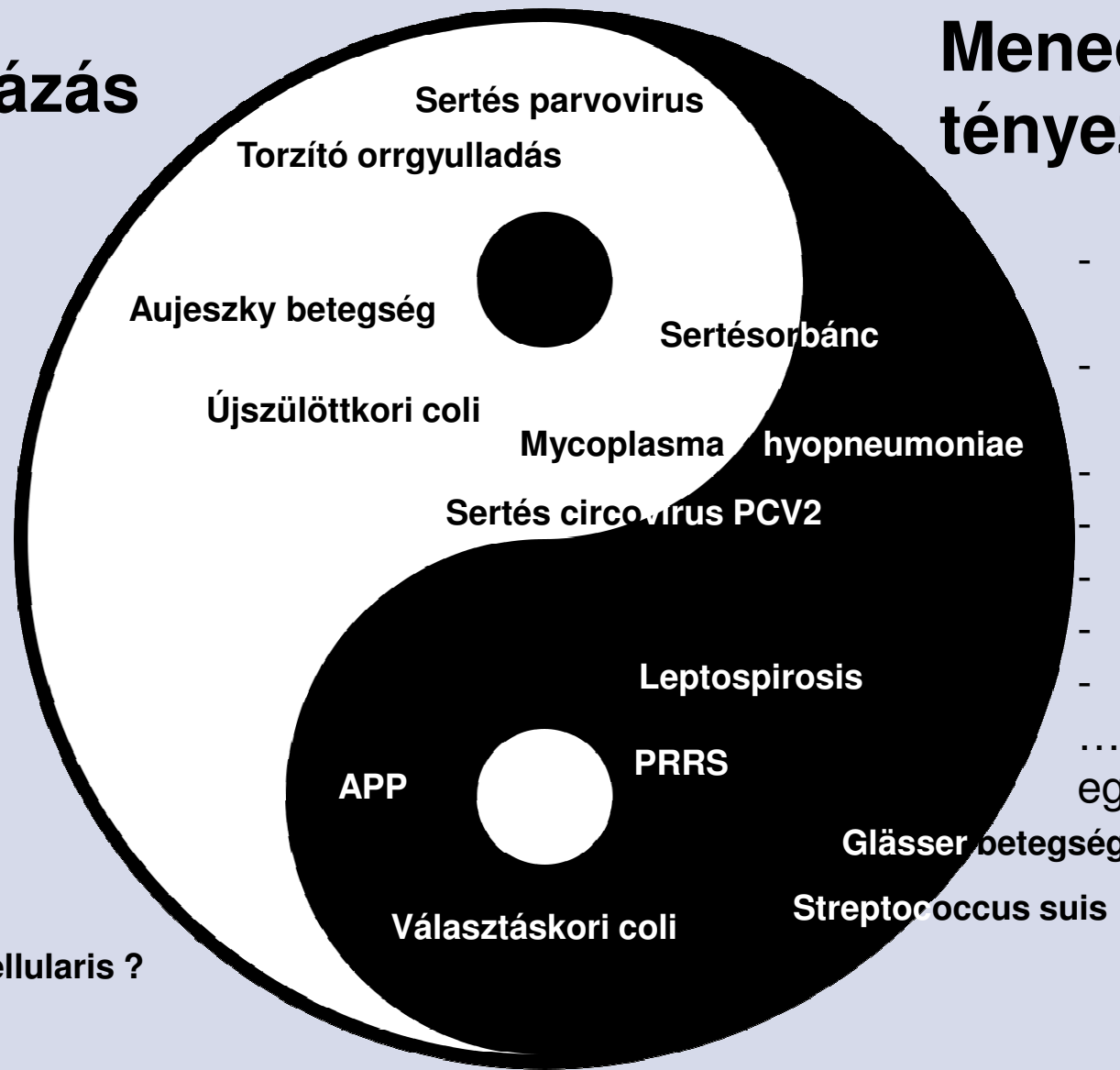
Kórokozó / betegség	Minta	Jellemző laboratóriumi vizsgálat
Emésztőszervi betegségek		
E. coli, Clostridiumok, Ileitis Vírusos bélgyulladások Sertésdysentheria	Végbéltampon, bélsár	Bakteriológia, rezisztencia, toxin termelés, PCR
	Lekötött bélszakasz, teljes bélcsonna	
Légzőszervi betegségek		
APP, torzító orrgyulladás, M.hyopneumoniae, Sertésinfluenza	Orrtampon, légcső tampon, vér, rágókötel (M.hyo, SIV)	Bakteriológia, PCR Szerotipizálás, DNT ellenanyagok
	Tüdő, orrkagylók (TO)	
Szisztémás betegségek		
PCV2, PRRS	Vér, végbéltampon, rágókötel	PCR (kvantitatív!)
	Nyirokcsomók (bélfodri, gátorközi), tüdő	

A Sertés

Vakcinázás

Menedzsment tényezők

- Tartási körülmények
- Telepítési sűrűség
- Istálló klíma
- Stressz
- Takarmányozás
- Higiénia
- AI / AO
- ... és még sok egyéb

Lawsonia intracellularis ?

Kérdések ?

Köszönöm a megtisztelő figyelmet !

euvet.bt@gmail.com

